

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Dank voor de uitnodiging voor de hoorzitting op 10 oktober 2016 over het advies Sprokkereef betreffende aanscherping en verbetering van de “Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling” bij vermoedens en/of signalen van kindermishandeling.

Jeugdverpleegkundigen zijn het met u en met de heer Sprokkereef eens dat geweld in afhankelijk relaties absoluut onaanvaardbaar is. Signaleren en stoppen van kindermishandeling is zeer belangrijk.

Om kinderleed te voorkomen is het ook noodzakelijk om in te zetten op preventie van kindermishandeling. We vinden dat alles wat mogelijk is gedaan moet worden om te voorkomen dat kinderen mishandeld worden. Dit krijgt in het huidige beleid en in de plannen voor aanscherping van de meldcode te weinig aandacht.

De meldcode start met signalen in kaart brengen. We missen de voorliggende stappen, nl activiteiten om te voorkomen dat er signalen ontstaan en in te kunnen springen op mogelijke risico's die kunnen leiden tot spanningen in een gezin. Dit om te voorkomen dat kinderen mishandeld worden. Dat kan door extra aandacht voor kwetsbare ouders die moeite hebben met het ouderschap en door extra aandacht voor kwetsbare jongeren.

Jeugdverpleegkundigen vinden dat preventie in de vorm van versterking van ouderschap en weerbaarheid van jongeren de beste manier is om kindermishandeling te voorkomen. Met versterking van eigen kracht zijn ouders en kinderen geholpen en zijn ze meer weerbaar tegen kindermishandeling.

Om meer dan nu bij te dragen aan het voorkomen van kindermishandeling willen we, samen met onze collega jeugdartsen en ons kenniscentrum het NCJ, aan de huidige reguliere jeugdgezondheidszorg de volgende activiteiten toevoegen.

1. Uitbreiden activiteiten om ouderschap te versterken en zo kindermishandeling te voorkomen.
2. Versterken samenwerking Veilig Thuis (VT) bij signalen en vermoedens.
3. Monitoren kinderen (in gezinsverband) na afsluiting van hulp door VT; deze monitoring inbedden in bestaande longitudinale jeugdgezondheidszorg (JGZ) monitoring.

We hebben uw hulp nodig om dat ook mogelijk te maken.

1. Ouderschap versterken

We willen het ouderschap versterken in de verschillende leeftijden van het kind met passende activiteiten tijdens de zwangerschap, zuigelingen en peuter/kleutertijd en schoolleeftijd.

- Hechting is een essentieel onderdeel van de ontwikkeling van een kind. Vanuit de jeugdgezondheidszorg willen we meer en blijvende aandacht besteden aan het bevorderen van een veilige hechting. In Amsterdam en Limburg maakt dat met het programma Baby Extra al onderdeel uit van de jeugdgezondheidszorg. Veilige hechting beschermt kinderen tegen mishandeling.
- Daarnaast willen we alle ouders en kinderen in Nederland gaan informeren over de kinderrechten en de plicht van ouders om de rechten van hun kind te waarborgen. Kennis van rechten en plichten vergroot de veiligheid van kinderen. Bovendien wordt praten over kinderrechten dan een gewoon onderwerp, niet iets wat pas aan de orde komt als de rechten geschonden worden.

- JGZ heeft een aantal laagdrempelige gevalideerde empowermentversterkende programma's die bij de transitie buiten het basispakket jeugdgezondheid van de Wet Publieke Gezondheid (wet PG) gehouden zijn, waardoor we deze laagdrempelige hulp niet in elke gemeente aan ouders en kinderen aan kunnen bieden. Dan wel dat in elke gemeente discussie is over nut en noodzaak dat jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen voor elke kind het meest adequate preventie programma zou moeten kunnen toepassen. Het gaat om de specifieke preventieve JGZ programma's: VoorZorg voor tienermoeders, Stevig Ouderschap als steun in de rug voor kwetsbare moeders, Baby Extra om hechting te versterken, VIB om eigen kracht van het gezin te vergroten, incredible years voor weerbaarheid van schoolkinderen, M@ZL om schoolverzuim te voorkomen, Your Health voor gezonde jeugd, Healht4you, weerbaarheidstrainingen en antipestprogramma's voor pubers.

Het is zaak dat de juiste preventie programma ter bescherming van kindermishandeling in alle gemeenten voor alle kinderen beschikbaar zijn. Dat betekent onder de huidige wetgeving dat gemeenten die voldoende moeten inkopen. We vragen u om daar op toe te zien en zo nodig te stimuleren dat dat gebeurt.

2. **Versterken samenwerking Veilig Thuis**

We willen als jeugdverpleegkundigen samen met onze collega jeugdartsen een betere relatie opbouwen met Veilig Thuis zodat informatie gemakkelijker vice versa gedeeld kan worden tussen professionals. Hierbij denken we aan de uitwisseling van informatie vallend binnen het medisch en verpleegkundige beroepsgeheim. Maar ook aan het leren van gemiste casussen. Aandacht functionarissen jeugdgezondheidszorg kunnen een rol spelen als linking pin. Wanneer de professionals elkaar kennen en weten wat ze van elkaar kunnen verwachten, zullen de JGZ professionals sneller contact opnemen met Veilig Thuis en zal Veilig Thuis ook eerder informatie delen met de jeugdgezondheidszorg. Als wij van Veilig Thuis horen dat er zorgen zijn, dan kunnen we die gezinnen extra ondersteunen tijdens ons werk in de wijk, op consultatiebureau, op scholen en bij gezinnen thuis. Jeugdverpleegkundigen zijn meestal goed op hoogte van de leefwijze, samenstelling en context van gezinnen. En mochten we een gezin niet kennen, dan is dat ook een signaal.

3. **Recidive voorkomen**

JGZ monitort kinderen longitudinaal van de geboorte tot volwassenheid. JGZ wil de monitoring op zich nemen van kinderen na het stoppen van hulp en/of zorg na kindermishandeling. Ten eerste om na te gaan of de kinderen hulp kregen om het trauma te verwerken en ten tweede om in de gaten te houden of er signalen zijn van recidive. Het gevaar van recidief is groot. 50% van de kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling wordt binnen 5 jaar opnieuw slachtoffer van kindermishandeling. Monitoring door JGZ van kinderen/gezinnen na afsluiting van VT wordt een nieuwe activiteit van de JGZ. Deze kinderen zullen vaker gezien worden dan de reguliere contacten van de JGZ. We willen deze kinderen gaan volgen met extra contacten (bij gezin thuis, op consultatiebureau, op school) en relatie (onder)houden met ouders, kind en gezin en andere hulpverleners in het gezin. Monitoren door de JGZ is niet stigmatiserend.

Monitoring van kinderen die elders zorg krijgen is een plicht voor de JGZ in de wet PG, maar geen plicht in de jeugdwet voor andere jeugdhulpverleners om de JGZ te informeren, zelfs niet wanneer de JGZ de gezinnen verwezen heeft. We vragen u om die omissie op te heffen zodat de JGZ informatie krijgt om deze taak uit te kunnen voeren om zo deze nieuwe monitoringstaak toe te kunnen voegen aan de JGZ.

Reactie op Sprokkereef

Wij zijn het eens met Sprokkereef dat signalen beter gecombineerd en langer bewaard moeten kunnen blijven. Nog te vaak blijven jongere broertjes en zusjes en kinderen uit nieuw samengestelde gezinnen buiten beeld. We staan achter het idee dat Veilig Thuis de meest aangewezen instantie is voor deze radarfunctie om signalen te bundelen en bewaren.

We zijn voor verruiming van mogelijkheden om signalen op vrijwillige basis te delen. Veel professionals vinden het geruststellend wanneer hun signaal bij Veilig Thuis ligt en zullen dat vrijwillig doen. De stap naar registratieverplichting gaat ons te ver. We zijn tegen die verplichting. Focus op registratieverplichting leidt tot administratieve bureaucratie en leidt de aandacht af van preventie en zorg. Ouders die hulp nodig hebben zullen hulp van ons en anderen gaan mijden. Bovendien is er geen enkel wetenschappelijk bewijs dat registratieverplichting effectief is. In tegendeel: in landen waar dit wel gebeurt wordt ten onrechte veel gemeld omdat men bang is iets te missen.

Sprokkereef meent dat het mogelijk is om onderscheid te maken tussen licht en zwaar bij kindermishandeling. Dat zijn we niet met hem eens. Onderscheid is alleen mogelijk in acuut levensbedreigend en langzaam slopend. Opgroeien in een onveilige omgeving is altijd schadelijk voor elke kind. Dat geldt voor alle vormen van kindermishandeling; licht en zwaar. Zeker per beroepsgroep onderscheid aanbrengen is ondoenlijk, want ieder kijkt vanuit een andere invalshoek naar gezond en veilig opgroeien.

Met de meldcode hebben wij, jeugdverpleegkundigen (en andere groepen van verpleegkundigen) en onze collega jeugdartsen, een instrument in handen wat ons de mogelijkheid biedt om signalen te delen en adequaat kunnen handelen op signalen. De meldcode is nog redelijk nieuw. We zijn voorstander van meer en betere informatie over wat er door de wet meldcode kan en mag rondom vrijwillig informatie delen. Aangeklaagd worden voor schenden van privacy is geen sinecure en die ervaringen zijn bekend in de sector. De staatssecretaris zou tegenwicht kunnen bieden door publiciteit te geven aan de verruimde mogelijkheden van de meldcode en aan het bevorderen van werken met meldcode, VIR, privacytool en kind check.

Daarnaast dringen we aan op verruiming van mogelijkheden voor andere hulpverleners om informatie te delen met jeugdgezondheidszorg. Enerzijds omdat wij door ons werk in de wijk, op consultatiebureau, op scholen en bij gezinnen thuis de context van gezinnen kennen. Anderzijds omdat we een monitoringsfunctie hebben van het kind door het zorglandschap.

Aangezien de meeste kinderen in Nederland gezond en veilig groot worden is het bespreken van zorgen over de veiligheid van kinderen voor jeugdverpleegkundigen (en ook voor jeugdartsen) (gelukkig) geen dagelijkse routine. Om deze gevoelige gesprekken op een open manier te kunnen voeren, is structurele bijscholing in gespreksvoering noodzakelijk. Ook om die signalen te herkennen, te duiden en de juiste hulpverlening op gang te brengen. Door gemeentelijke bezuinigingen en toegenomen werkdruk ontbreekt vaak de ruimte voor deskundigheidsbevordering. Dat vinden we zorgelijk.

Jacqueline de Vries

Bestuurslid V&VN fractie jeugd